

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 58 0 P 195698 23 Rev
Sarajevo, 03.10.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću sastavljenom od sudija: Marijane Omerčaušević, kao predsjednika vijeća, Slavice Čindrak i Fatime Mrdović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Bosna i Hercegovina, zastupane po Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine, ul. Džemala Bijedića broj 39, Sarajevo, protiv tuženog B. H. sina I., iz M., ul. ... zastupan po punomoćniku Ivanu Markić, advokatu iz Mostara, radi isplate, v.sp. 197.267,22 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj: 58 0 P 195698 19 Gž od 09.11.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 03.10.2023. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Revizija se usvaja, drugostepena presuda preinačava, žalba tuženog u cijelosti odbija kao neosnovana i prvostepena presuda u cijelosti potvrđuje.

Tuženi se obavezuje tužitelju nadoknaditi troškove u povodu revizije u visini od 830,00 KM, dok se zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka uključujući i trošak sastava odgovora na reviziju, odbija kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 P 195698 17 P od 28.05.2019. godine tuženi je obavezan vratiti tužitelju iz osnova neosnovanog obogaćenja iznos od 136.410,63 KM zakonskim zateznim kamatama od dana 05.12.2017. godine kao dana podnošenja tužbe pa do isplate, te mu nadoknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 926,00 KM a sve u roku od 30 dana. Preko dosuđenog a za iznos od 60.856,58 KM tužbeni zahtjev je odbijen kao neosnovan.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 58 0 P 195698 19 Gž od 09.11.2022. godine žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda u pobijanom dijelu (stav prvi izreke) preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice da se obaveže tuženi da joj isplati iznos od 136.410,63 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 05.12.2017. godine do isplate. Istom presudom tužiteljica je obavezana da tuženom na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 3.587,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu presudu iz razloga povreda odredaba parničnog postupka pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i udovolji

tužbenom zahtjevu u cijelosti, uz naknadu troškova parničnog postupka uključujući i troškove sastava revizije od 830,00 KM

Tuženi je podnio odgovor na reviziju sa prijedlogom da se revizija odbije, uz zahtjev za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.162,00 KM.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz revizije i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP) revizijski sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je osnovana.

U odnosu na prigovore pogrešne primjene materijalnog prava revizijski sud je imao u vidu činjenice utvrđene u toku postupka:

- Presudom Općinskog suda u Mostaru broj 58 0 P 103189 14 P3 od 24.09.2014.godine koja je potvrđena presudom Kantonalnog suda u Mostaru od 17.06.2015.godine, tužiteljica je u ulozi tužene obavezana tuženom u ulozi tužitelja nadoknaditi nematerijalnu štetu u ukupnom iznosu od 50.500,00 KM (duševne boli zbog umanjnja opće životne aktivnosti 42.000,00 KM, pretrpljene fizičke bolove u iznosu od 6.000,00 KM i za pretrpljeni strah 2.500,00 KM) sve sa zakonskom zateznom kamatom od 22.06.1998. pa do isplate, te je obavezana nadoknaditi materijalnu štetu u iznosu od 10.356,58 KM (izgubljena zarada za vrijeme bolovanje od 3.009,48 KM i za vrijeme čekanja promjene radnog mjesta od 7.247,10 KM) sve sa zakonskim zateznim kamatom od 22.06.1998.godine pa do konačne isplate, kao i nadoknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 10.433,30 KM sa zakonskim zateznim kamatom od dana presuđena tj. 24.09.2014.godine pa do isplate.
- Presudom Vrhovnog suda FBiH broj 58 0 P 103189 15 Rev od 05.01.2016.godine revizija tužene u toj parnici, je usvojena i obje nižestepene presude preinačene tako što je tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti odbijen.
- Dana 03.08.2015.godine sa računa Ministarstva finansija i trezora BiH i bankovnih izvoda kao dokaza, na žiro račun tuženog u ovoj parnici, uplaćen je iznos od 197.267,22 KM.
- Vještak finansijske struke Slavica Aničić je utvrdila da se uplata odnosi na potraživanja nematerijalnu i materijalnu štetu i troškove parničnog postupka, ukupno 71.289,88 KM (50.500,00 KM +10.356,58 KM + 10.433,30 KM), a da se iznos od 125.987,34 KM odnosi na obračunate zakonske zatezne kamate, sve isplaćene tuženom po pravomoćnoj presudi 58 0 P 103189 14 P3 od 24.09.2014.godine.

Tužitelj sa čijeg računa je izvršena isplata ukupnog iznosa od 197.267,22 KM (71.289,88 KM+125.987,34 KM) po pravomoćnoj presudi, koja je preinačena presudom Vrhovnog suda Federacije BiH i odbijen tužbeni zahtjev tužitelja u toj parnici, traži da se tuženi obaveže vratiti cjelokupni isplaćeni iznos.

Prvostepeni sud djelimično usvaja tužbeni zahtjev tužitelja i dosuđuje vraćanje stečenog bez osnova (osnov otpao presudom Vrhovnog suda) u ukupnom iznosu od 136.410,63 KM sa

¹ Službene novine FBiH, 53/03, 73/05 i 19/06

zakonskim zateznim kamatama od podnošenja tužbe u ovoj parnici (05.12.2017. godine), koji iznos se odnosi na isplaćenu obračunatu zateznu kamatu na glavni dug od 125.987,34 KM i troškova parničnog postupka od 10.433,30 KM, dok odbija preostali dio zahtjeva koji se odnosi na isplaćenu naknadu nematerijalne i materijalne štete, primjenom člana 216 Zakona o obligacionim odnosima² (dalje ZOO).

Drugostepeni sud međutim usvaja žalbu tuženog (tužitelj nije izjavio žalbu na odbijeni dio zahtjeva), prvostepenu presudu preinačava i u cijelosti odbija tužbeni zahtjev nalazeći da se čl. 216 ZOO odnosi i na obračunate kamate i troškove postupka iz parnice koja je bila osnov naplate i predmetnog potraživanja.

Članom 210 ZOO propisano je:

„1. Ako imovina na bilo koji način pređu u imovinu drugih lica, a taj prelaz nema osnova u nekom sporazumu, ili u nekom drugom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da je vrati, ako je to moguće, inače je dužan da naknadi pristignute koristi.

...

4. Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti, nastaje i kada se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili je kasnije otpao.“

Konkretno, preinačavanjem pravosnažne presude i odbijanjem tužbenog zahtjeva u fazi odlučivanja o reviziji tuženog u toj parnici, otpao je pravni osnov na temelju kojeg je tuženi naplatio potraživanje po ranije pravosnažnoj presudi, jer je pravni osnov imao u vrijeme isplate, ali je taj pravni osnov presudom u postupku revizije naknadno otpao. Stoga zahtjev za povrat postoji uvijek kada je pravni osnov otpao za određeno ispunjenje.

Međutim, članom 216 ZOO je propisano:

„Ne može se tražiti vraćanje neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog povrede tijela, narušenja zdravlja ili smrti, ukoliko je izvršena savjesnom pribaviocu.“

Sudska praksa je prihvatila shvatanje da je primjenom navedene odredbe primalac savjestan, ako je isplata štete izvršena po pravomoćnoj presudi, neovisno od činjenice da je na takvu presudu uložena revizija, koja je usvojena i tužbeni zahtjev odbijen, a pravomoćna presuda preinačena (Vrhovni sud Hrvatske br. Rev-1491/87). Dakle oštećeni se smatra savjesnim pribaviteljem kada je do imovine došao u postupku prinudne naplate na osnovu obaveze tuženog iz pravosnažnom presudom utvrđenog potraživanja sa nalogom za isplatu.

Međutim, u ovom postupku sporno je da li se zadržavanje primljenog odnosi i zadržavanje obračunatih i naplaćenih zakonskih zateznih kamata i troškova parničnog postupka koji su naplaćeni po pravosnažnoj presudi, budući da je ta presuda preinačena odlukom Vrhovnog suda Federacije i odbijen tužbeni zahtjev u cijelosti.

Prema shvatanju vijeća ovog suda, odredba člana 216 ZOO se odnosi samo na zadržavanje glavnice potraživanja naknade štete kada je izvršena savjesnom pribaviocu, ali se to zadržavanje ne može odnositi i na isplaćene obračunate zakonske zatezne kamate i na troškove

² Službeni list RBiH br. 2/92,13/93, 13/94 i Službene novine FBiH br. 29/03 i 42/11;

postupka kao sporednih potraživanja, jer iz navedene odredbe takvo pravo zadržavanja ne proizilazi.

Zakonska zatezna kamata je po članu 277 ZOO obaveza koju je dužan platiti dužnik, pored glavnice, kada zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze koju duguje, a troškovi postupka po čl. 383 st.(1) ZPP su izdatci učinjeni u toku ili u povodu postupka.

Tuženi je prema pravosnažnoj presudi naplatio obračunate zakonske zatezne kamate i troškove tog postupka, iako je presudom Vrhovnog suda Federacije ta pravosnažna presuda preinačena i odbijen tužbeni zahtjev u cjelosti, pa i u dijelu isplate sporednih potraživanja, u koja spadaju kamate i troškovi postupka.

Kako se odredba člana 216 ZOO odnosi samo na glavni zahtjev, a ne na sporedna potraživanja, pa nema zadržavanja isplaćene obračunate zakonske zatezne kamate i troškova postupka, jer je odbijanjem tužbenog zahtjeva u postupku po reviziji, otpao osnov na kojem je izvršena isplata tih potraživanja, pa je tuženi dužan vratiti isplaćene kamate i troškove postupka koje je naplatio od tužitelja kao stečeno bez osnova.

Stoga je ovaj sud reviziju tužitelja usvojio, ocijenivši osnovnim revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava u pobijanoj odluci drugostepenog suda, drugostepenu presudu preinačio i odbio u cijelosti žalbu tuženog, te prvostepenu presudu u cijelosti potvrdio, primjenom člana 250 st.(1) ZPP.

U takvoj situaciji odlučujući o troškovima postupka revizijski sud je primjenom člana 397 st.(2) ZPP odlučio o troškovima samo revizijskog postupka, na način da je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju odbio, a zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije usvojio i tuženog obavezao da tužitelju nadoknadi troškove revizijskog postupka u visini od 830,00 KM.

Predsjednik vijeća
Marijana Omerčaušević, s.r.